

تحلیل و تبیین ذی‌نفعان اصلی انتقال فناوری از راه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در شرکت‌های عمومی ایران

DOI: 20.1001.1.24767220.1400.11.2.11.1

فرهاد صفایی کوچکسرای^۱

محمد رضا باقرزاده^۲

اسدالله مهرآراء^۳

یوسف قلی‌پور کنعانی^۳

چکیده

با توجه به جایگاه و اهمیتی که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در انتقال فناوری دارد، درک، پیش‌بینی، پاسخ‌گویی به نیازها و انتظارات، و تحلیل ذی‌نفعان کلیدی حوزه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ضروری به نظر می‌رسد. هدف از این پژوهش تحلیل و تبیین ذی‌نفعان اصلی انتقال فناوری از راه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در شرکت‌های عمومی ایران است. جامعه آماری پژوهش را سازمان‌های ذی‌نفع در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بخش عمومی ایران تشکیل می‌دهد. خبرگان، در بخش کیفی، با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی و در بخش کمی با روش نمونه‌گیری در دسترس یا اتفاقی انتخاب شده‌اند. شناسایی اولیه ذی‌نفعان مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی با روش طوفان فکری، شناسایی انتظارات ذی‌نفعان با روش تحلیل تم براون و کلارک (2006) و شناسایی ذی‌نفعان کلیدی با ماتریس علاقه - قدرت صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نوزده سازمان اولیه ذی‌نفع در حوزه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در مرحله نخست، و انتظارات ذی‌نفعان را در چهار تم اصلی عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی و عوامل مدیریتی و حقوقی نشان می‌دهد. همچنین، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه، مرکز سرمایه‌گذاری خارجی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی، وزارت کشور، سازمان‌های غیردولتی، اتاق بازرگانی مازندران، مناطق آزاد تجاری و ریاست جمهوری ذی‌نفعان اصلی شناخته شده‌اند. به خط‌مشی‌گذاران توصیه می‌شود برای برآوردن انتظارات ذی‌نفعان اصلی و جذب سرمایه‌گذاری‌های بیشتر خارجی در ایران، به عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی - حقوقی توجه داشته باشند.

واژگان کلیدی: تحلیل ذی‌نفعان، انتقال فناوری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بخش عمومی ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۰۱/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۴

۱. دانشجوی دکتری خط‌مشی‌گذاری، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائم‌شهر.

۲. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائم‌شهر، (نویسنده مسئول)؛ dr.mr.bagherzadeh@gmail.com

۳. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائم‌شهر.

مقدمه

ذی‌نفعان در حوزه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش عمومی ایران است.

پژوهش شامل چهار مرحله است که در روش تحقیق به تفصیل توضیح داده خواهد شد. در مرحله اول، فهرست اولیه تمامی ذی‌نفعان مرتبط تهیه شده است و در مرحله دوم انتظارات ذی‌نفعان شناسایی شده است. در مرحله سوم، با توزیع پرسش‌نامه ماتریس علاقه-قدرت، میزان قدرت و علاقه هر یک از ذی‌نفعان تعیین شده است. در مرحله چهارم، با تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه و نتایج حاصل از آن، ذی‌نفعان اصلی شناسایی شده‌اند.

بر اساس تعریف جامعی که انکتاد (UNCTAD)^۲ در سال ۲۰۰۱ ارائه کرده است، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نوعی سرمایه‌گذاری است که زمینه‌ساز تحقق و بسط روابط طولانی و انعکاس‌دهنده ابعاد اقتصادی (اعم از سود و زیان و کنترل آن) از سوی شرکت‌های تجاری و بازرگانی باشد (زمانی و طبیعی، ۱۳۹۹). همچنین، سرمایه‌گذاری خارجی را می‌توان نوعی سرمایه‌گذاری برای کسب منفعت و سود بازرگانی و تجاری در کشوری دیگر دانست (Zhao et al., 2019; Hong et al., 2018). جذب سرمایه‌گذار از کشورهای دیگر، علاوه بر تأمین سرمایه نقدی موردنیاز کشورها، از ویژگی‌های دیگری همچون انتقال دانش فنی و فناوری، توسعه بازارهای صادراتی، ارتقای توان مدیریتی و فراهم کردن فرصت‌های شغلی جدید نیز بهره‌مند است (حسنوند و همکاران، ۱۳۹۹) و ابزاری برای دسترسی به بازارهای جهانی است (صارمی و ذاکری، ۱۳۹۷). هنگامی که در کشورهای فقیر، مشکلات ساختاری علت اصلی بی‌کاری‌ها باشد و هیچ منبعی برای سرمایه‌گذاری وجود نداشته باشد، بخشی از سرمایه‌گذاری‌ها به اشتغال‌زایی اختصاص خواهد یافت (مولایی، ۱۳۹۹). با گذشت زمان، ورود سرمایه و فناوری، با یاری کشورهای توسعه‌یافته، به کشورهای در حال توسعه شرایط مطلوب‌تری را برای بهره‌برداری از منابع طبیعی و عوامل جغرافیایی برای کشورهای میزبان فراهم می‌کند (José et al., 2018). این نوع از سرمایه‌گذاری در توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشورهای میزبان به طرق مختلف و در ابعاد گوناگون تأثیر می‌گذارد (Anwar and Sizhong, 2018).

تحلیل ذی‌نفعان: ذی‌نفعان افراد یا گروه‌هایی هستند که سازمان را در نیل به اهدافش یاری می‌رسانند (Elias, 2016)؛ البته می‌توان سازمان را گروهی ذی‌نفع قلمداد کرد (بهادرستانی و همکاران، ۱۳۹۷). تحلیل ذی‌نفعان شیوه‌ای است برای شناسایی و ارزیابی اهمیت افراد اصلی، گروه‌هایی از مردم یا مؤسساتی که ممکن است در موفقیت فعالیت‌های سازمان یا پروژه‌ها تأثیری چشمگیر بگذارند (قاضی‌نوری و همکاران، ۱۳۹۲). به‌طور کلی، تحلیل

پروژه‌هایی مانند پروژه‌های زیربنایی و بزرگ بین‌المللی، به لحاظ فرهنگی و سازمانی و محیط اجتماعی، ابعاد متعددی دارند (Aragonés et al., 2017) و مدیریت ذی‌نفعان در آن‌ها ضروری است؛ زیرا در این‌گونه محیط‌های پیش‌بینی‌ناپذیر، کنشگران مختلفی شرکت دارند که هم تحت‌تأثیر پروژه قرار می‌گیرند و هم می‌کوشند در پروژه تأثیر بگذارند (Afridi, 2018). از جمله این پروژه‌ها، انتقال فناوری از طریق سرمایه‌گذاری‌های خارجی است که باید ذی‌نفعان آن‌ها مدیریت شوند (Roy et al., 2020). بیشتر اقتصاددانان و نظریه‌پردازان توسعه بر اهمیت روزافزون سرمایه‌گذاری خارجی و رقابتی، که بین کشورها برای جلب و جذب سرمایه‌های خارجی بیشتر به‌وجود آمده است، تأکید داشته‌اند (Busiswa and Roscoe, 2020). سرمایه‌گذاری خارجی، به‌منزله عاملی برای انتقال فناوری پیشرفته و مدیریت کارآمد و توسعه منابع انسانی و مالی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Agarwal, 2020). مقوله سرمایه و جذب سرمایه‌گذار خارجی در کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه ایران، با تنگناها و مشکلات اقتصادی و اجتماعی و مدیریتی روبه‌روست (زینل‌زاده و جعفری پرویز خانلو، ۱۳۹۸). نتایج تحلیل ذی‌نفعان و تدوین خط‌مشی‌های مناسب با در نظر داشتن کنشگران و ذی‌نفعان اصلی در این حوزه به مدیران و سازمان‌ها کمک خواهد کرد تا رویکردی متناسب با وضعیت بهینه را همراه با تبادل نظر با ذی‌نفعان اتخاذ کنند.

فرایند مدیریت ذی‌نفعان در این حوزه به چند منظور انجام می‌شود: نخست، به‌منظور آشنایی با ذی‌نفعان سرمایه‌گذاری خارجی؛ دوم، برای اطمینان‌یافتن از برقراری تعادل بین میزان مشارکت و منافع؛ سوم، پایه و اساسی است برای یافتن راهکارهایی برای مواجهه با چالش‌های مشترک؛ چهارم، برای کمک به تصمیم‌گیری افرادی است که باید در تعیین اهداف سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^۱ و سنجش موفقیت آن مشارکت داشته باشند (Paul and Feliciano-Cestero, 2021).

همین مسئله نشان‌دهنده اهمیت فراوان نقش ذی‌نفعان در موفقیت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. با وجود این، درباره اهمیت و اندازه‌گیری تأثیر ذی‌نفعان در اهداف سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران تحقیقات اندکی صورت گرفته است؛ به‌طوری که به جنبه اهمیت تأثیر و اولویت‌بندی ذی‌نفعان توجه کافی نشده است. هرچند تحقیقات متعددی در زمینه سرمایه‌گذاری خارجی انجام شده، مقالات اندکی به موضوع تحلیل ذی‌نفعان در این حوزه اختصاص یافته است. نوآوری این پژوهش تحلیل

2. United Nations Conference on Trade and Development

1. Foreign Ddirect Investment

یکی از موانع جذب سرمایه‌گذاری است (Roy et al., 2020)؛ از جمله فقدان قوانین شفاف، روشن و دارای توان اجرایی کافی - که در آن همه شرایط مربوط به سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، نحوه امتیازات شرایط بازگشت و تضمین سرمایه‌ها، مجامع داوری مربوط به بروز اختلافات، اولویت‌ها و امتیازات قانونی ذکر شده باشد از موانع سرمایه‌گذاری خارجی به‌شمار می‌رود. سرمایه‌گذاران بالقوه، پیش از اقدام به سرمایه‌گذاری در هر کشور، مطالعاتی درخصوص قوانین جاری آن کشور انجام می‌دهند و این مطالعات اساس تصمیم‌گیری نهایی آن‌ها قرار می‌گیرد (زاگرخواهی فرد و صادقی، ۱۳۹۹). سیاست‌های کشور میزبان عاملی مهم برای استقرار فعالیت‌های سازمان‌های بین‌المللی در آن کشور به‌شمار می‌رود؛ زیرا یکی از آثار مهم این نوع سرمایه‌گذاری، برقراری پیوند و ارتباط میان این کشورها و اقتصاد بین‌المللی است (حسینی و شاهبندرزاده، ۱۳۹۶).

عوامل فرهنگی: با توجه به تحقیقات صورت‌گرفته در این حوزه، پژوهشگران عمده عوامل تأثیرگذار فرهنگی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی را در سه عامل اصلی بیان می‌کنند:

- ۱) ذهنیت مثبت درباره سرمایه‌گذاری خارجی؛
- ۲) ارتباط و تعامل قوی بین کشور میزبان و اتباع خارجی؛
- ۳) وجود مدارس دوزبانه (Lien and Lo, 2017). ذهنیت منفی درباره سرمایه‌گذاری کشورهای خارجی، بیشتر از هر چیز، ناشی از تجربه ناموفق تاریخی در این زمینه است (Agarwal, 2020).

تصویرسازی مثبت از فضای سرمایه‌گذاری در کشور، با به‌کارگیری لوازم ارتباط جمعی و تبلیغات برای شناسایی و معرفی هرچه بیشتر فضاهای مطلوب سرمایه‌گذاری در کشورها، باعث جذب سرمایه‌های خارجی خواهد شد (Nayak and Scheib, 2020).

عوامل مدیریتی و حقوقی: با زمینه‌سازی مناسب از طریق عوامل مدیریتی و حقوقی مانند تضمین حقوق مالکیت، چگونگی نظام دیوان‌سالاری و کیفیت قوانین و مقررات، می‌توان شرایط ایدئالی برای جذب سرمایه‌های خارجی فراهم آورد (ضیایی و ملت، ۱۳۹۹). یکی از موانع جدی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، مقررات اداری پیچیده و طی کردن مراحل اداری بسیار، چه در هنگام ورود سرمایه و چه هنگام اجرای برنامه است که موجب سرخوردگی سرمایه‌گذار می‌شود (باقری مطلق و صالحی، ۱۳۹۸). همچنین، از مهم‌ترین مسائل در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، قانون و تضمینات حقوقی است که در کنار دیگر عوامل، سبب جذب سرمایه می‌شود. برای مثال، بنابر بند «ج» ماده دوم قانون حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی، هرگونه اعطای امتیاز از سوی دولت به سرمایه‌گذاران خارجی ممنوع شده است که خلا قانونی به‌شمار می‌رود (زاگرخواهی

ذی‌نفعان عبارت است از شناسایی ذی‌نفعان اصلی، ارزیابی منافع آن‌ان در پروژه و شناسایی روش‌هایی که این منافع را تحت‌تأثیر پروژه و دوام و پایداری آن قرار می‌دهد (Sapapthai et al., 2020). ضعف یا عدم تحلیل ذی‌نفعان گاهی زمینه‌ساز ایجاد مشکلات عمده برای سازمان می‌شود و از طرفی دیگر، پروژه را با مشکلات عمده اقتصادی مواجه می‌سازد (Afridi, 2018).

عوامل اقتصادی: عوامل و محورهای اقتصادی به متغیرها و شاخص‌هایی گفته می‌شود که ماهیت اقتصادی دارند و در افزایش و کاهش سرمایه‌گذاری خارجی تأثیر می‌گذارند (مولایی، ۱۳۹۹). از دیدگاه اقتصاددانان، ابتدایی‌ترین و مهم‌ترین علل جلب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و بین‌المللی ذیل عوامل اقتصادی قرار می‌گیرند که عبارت‌اند از: فراوانی مواد ارزان‌قیمت و خام، ارزانی نیروی کار ماهر، و وجود بازارهای گسترده برای فروش محصولات تولیدی و خدمات (Yunsong and Fei, 2018). نکته مهم در این میان این است که اصولاً سرمایه‌گذاران بین‌المللی خواهان اقتصادهایی هستند که از زیرساخت‌های قدرتمندی برخوردار باشند (حسینی و شاهبندرزاده، ۱۳۹۶). زیرساخت‌های ضعیف هزینه فعالیت‌های اقتصادی را افزایش و نرخ بازده سرمایه را کاهش می‌دهد (نجاتی و اخباری، ۱۳۹۹). همچنین، ثبات نرخ ارز اطمینان در فضای اقتصادی داخلی را افزایش می‌دهد و تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری در حال و آینده را منطقی‌تر می‌کند (Sizhong and Anwar, 2017).

عوامل اجتماعی: ثبات سیاسی عامل مهم اجتماعی در فراهم کردن فضای مناسب برای سرمایه‌گذاری خارجی است (Khushnood et al., 2020). با فرض ثابت بودن همه شرایط اقتصادی، کشورهایی که سیاست خارجی پرتشی دارند در جذب سرمایه‌گذاری خارجی بسیار ناموفق‌اند (زینلزاده و جعفری پرویز خانلو، ۱۳۹۸). همچنین اگر امنیت سرمایه‌گذاری و ساختارهای لازم قانونی در کشورهای فقیر ایجاد شود، سرمایه‌گذاران خارجی برای حضور در بازارهای این کشورها تمایل پیدا خواهند کرد (Roy et al., 2020). نکته مهمی که نباید از آن غافل شد این است که اصولاً قوانین کشور میزبان مهم‌ترین تأثیر را در جذب یا دفع سرمایه‌گذار خارجی خواهد گذاشت. وجود تصویری روشن و شفاف از سیاست‌ها و مقررات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی، پیش‌فرض مهم دیگری برای سرمایه‌گذاری در بخش عمومی هر کشور به‌شمار می‌آید (دودانگی، ۱۳۹۵). بیشتر کشورها می‌کوشند، با یکسان‌سازی قوانین و آیین‌نامه‌های داخلی خود با قوانین سرمایه‌گذاری خارجی، هرچه بیشتر بستر تشویق سرمایه‌گذاران را در کشورشان فراهم سازند (باغبان و همکاران، ۱۳۹۶). نارسایی و نامشخص بودن پاره‌ای از قوانین و مقررات

از منابع کتابخانه‌ای، مقالات و کتاب‌های مرتبط گردآوری شد. در بخش کیفی، از روش میدانی و مصاحبه حضوری در مرحله اول و دوم تحقیق، و در مرحله سوم از پرسش‌نامه ماتریس علاقه - قدرت استفاده شد. میزان قدرت و علاقه هر ذی‌نفع با عددی بین ۰ تا ۴ مشخص شد؛ عدد ۰ معادل گزینه بدون علاقه/ قدرت، عدد ۱ معادل گزینه علاقه/ قدرت کم، عدد ۲ معادل گزینه علاقه/ قدرت متوسط، عدد ۳ معادل گزینه علاقه/ قدرت زیاد و عدد ۴ معادل گزینه علاقه/ قدرت خیلی زیاد برای آن معیار است.

در این پژوهش، در مرحله اول از روش طوفان فکری استفاده شد که روشی برای ایده‌پردازی و حل مسئله است. هر جا که نظر بخواهند یا مسئله‌ای وجود داشته باشد، از نام‌گذاری گرفته تا سیاست‌گذاری و پیدا کردن راهکار، روش مزبور را می‌توان به کار برد. بنیاد و اساس طوفان فکری رسیدن به دیدگاه‌های جامع و کامل نیست، بلکه یافتن مجموعه‌ای از ایده‌های اولیه و خام است که پتانسیل بلوغ دارند (راهبر و همکاران، ۱۳۹۶).

روش طوفان فکری چهار گام دارد. گام‌های روش طوفان فکری در این تحقیق به این ترتیب بوده است: گام اول، برنامه‌ریزی اولیه؛ در این گام مسئله پژوهش مشخص شد. گام دوم، آغاز جلسه؛ در ابتدای جلسه، محقق که مدیر و دبیر جلسه نیز بود مسئله را برای اعضای جلسه بیان و قوانین را اعلام کرد. گام سوم؛ بحث آزاد؛ گام چهارم، جمع‌بندی؛ در این مرحله برای هر ایده رأی‌گیری شد تا در نهایت ایده‌های برتر مشخص شدند. در مرحله دوم پژوهش، از روش تحلیل مضمون الگوی براون و کلارک (2006) استفاده شد. فراگرد تحلیل تم براون و کلارک (2006) در شش گام انجام شد: گام اول، آشنایی با داده‌ها؛ گام دوم، ایجاد کدهای اولیه؛ گام سوم، جست‌وجوی کدهای گزینشی؛ گام چهارم، شکل‌گیری تم‌های فرعی؛ گام پنجم، تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی؛ گام ششم، تهیه گزارش. در مرحله سوم و چهارم از ماتریس علاقه - قدرت براساس مدل ادن و آکرمن (1998) استفاده شد. ابعاد این ماتریس دو در دو عبارت است از علائق ذی‌نفع در سازمان یا محل بررسی شده و قدرت ذی‌نفع برای اثرگذاری در سازمان یا محل بررسی شده (Nguyen et al., 2009). در این مرحله، پرسش‌نامه‌ای از داده‌های مرحله قبل تنظیم شد و در اختیار نمونه آماری قرار گرفت. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، مقادیر میانگین هر شاخص با کمک نرم‌افزار اکسل محاسبه شد. در گام بعدی، عدد پارتو در هر محور محاسبه شد که برای قدرت، ۳/۰۶ و برای علاقه، ۲/۷۵ به‌دست آمد. سپس با کمک نرم‌افزار اکسل ماتریس رسم شد.

فرد و صادقی، ۱۳۹۹). خلأهای قانونی سرمایه‌گذار خارجی را در اعتماد به داوری دستگاه‌های قضایای کشور سرمایه‌پذیر دچار تزلزل می‌کند. بنابراین، دولت برای اطمینان‌بخشی به سرمایه‌گذاران خارجی باید، براساس استانداردهای جهانی، قوانین و مقررات حمایتی وضع و خلأهای قانونی را پر کند؛ زیرا در سال‌های اخیر قوانین بسیاری وضع شده که سبب نارضایتی سرمایه‌گذاران و کاهش سرمایه‌گذاری خارجی شده است؛ از جمله افزایش مالیات و نبود تخفیف مالیاتی که از موانع حقوقی جذب سرمایه‌گذاران خارجی به‌شمار می‌رود (نصیری‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۳). تدارک چارچوب سیاست‌گذاری مطلوب و هماهنگ در این حوزه شرطی ضروری است، اما کافی نیست (انصاری‌مهپاری و رئیس، ۱۳۹۷). لازم است اقدامات مکمل برای جلب سرمایه‌گذاران بزرگ و تأثیرگذار خارجی و سیاست‌گذاری مطلوب در حوزه حقوق داخلی صورت گیرد که سهولت پذیرش سرمایه و ورود آن به بازار و جریان نقل‌وانتقالات سرمایه را تضمین کند و امنیت لازم برای سرمایه‌گذاران و دارایی‌هایشان را فراهم آورد (صارمی و ذاکری، ۱۳۹۷).

۱. ابزار و روش پژوهش

روش پژوهش از نوع آمیخته یا ترکیبی (کیفی و کمی) با ماهیت اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش را سازمان‌های ذی‌نفع در سرمایه‌گذاری خارجی بخش عمومی ایران تشکیل می‌دهند. در مرحله اول، پنج نفر از خبرگان مرد حوزه سرمایه‌گذاری خارجی (دو نفر از مرکز سرمایه‌گذاری خارجی، یک نفر از وزارت امور اقتصادی و دارایی، یک نفر از شورای اقتصاد، یک نفر از وزارت صنعت، معدن و تجارت) و در مرحله دوم، نوزده نفر از نمایندگان ذی‌نفعان برای نمونه خبرگی با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شدند. معیار انتخاب این خبرگان داشتن سابقه کار بیش از ده سال، داشتن جایگاه مدیریتی در حوزه تحقیق و داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مرتبط با موضوع پژوهش بود. برای تعیین میزان علاقه و قدرت ذی‌نفعان، ۴۱ نفر از کارشناسان به‌نماینده‌گی از ذی‌نفعان با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه در جدول ۱ ارائه شده است. اعتبار بخش کیفی از طریق راهبردهای درگیری پیوسته و طولانی‌مدت محقق با فرایند گردآوری و تحلیل داده‌های پژوهش، بازبینی و کنترل همکاران و تأیید مشارکت شرکت‌کنندگان به‌دست آمد. درستی داده‌های بخش کمی نیز از طریق ماتریس علاقه - قدرت و به‌وسیله عدد پارتو بررسی شد. اطلاعات در زمینه مبانی نظری

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

درصد	تعداد		
۹۰	۳۶	جنسیت	مرد
۱۰	۵	جنسیت	زن
۵	۳	تحصیلات	لیسانس
۴۷/۵	۱۹		فوق لیسانس
۴۷/۵	۱۹		دکتری
۱۰	۴	سابقه خدمت	۱ تا ۱۰ سال
۲۷/۵	۱۱		۱۱ تا ۲۰ سال
۶۲/۵	۲۶		بیش از ۲۰ سال

۲. یافته‌های پژوهش

گام دوم: آغاز جلسه؛ در ابتدای جلسه، محقق که مدیر و دبیر جلسه نیز بود، مسئله را برای اعضای جلسه بیان و قوانین را اعلام کرد. اعضا ایده‌های خود را بیان کردند و مدیر جلسه ایده‌ها را یادداشت کرد.

گام سوم: بحث آزاد؛ پس از پایان جلسه طوفان فکری، اعضا درباره ایده‌ها آزادانه بحث کردند.

گام چهارم: جمع‌بندی؛ در این مرحله برای هر ایده رأی‌گیری شد تا در نهایت ایده‌های برتر مشخص شدند. روند رأی‌گیری با حذف یک‌به‌یک گزینه‌ها انجام شد و در پایان بهترین گزینه‌ها مشخص شد. بدین ترتیب، نوزده سازمان در بخش عمومی ایران به‌منزله ذی‌نفعان اولیه مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی شناسایی شدند.

مرحله اول: شناسایی اولیه ذی‌نفعان مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی؛ به‌منظور تهیه فهرست اولیه از کلیه ذی‌نفعان مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی، بدون توجه به شدت اثرگذاری آن‌ها، از روش طوفان فکری استفاده شد. جلسه طوفان فکری در چهار گام انجام شد.

گام اول: برنامه‌ریزی اولیه؛ در این گام مسئله بررسی شده مشخص شد که تهیه فهرست اولیه از کلیه ذی‌نفعان مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی بدون توجه به شدت اثرگذاری آن‌ها بود. جلسه بعد از ساعت اداری در دفتر کار محقق برگزار شد.

جدول ۲: فهرست ذی‌نفعان اولیه سرمایه‌گذاری خارجی

ردیف	ذی‌نفع	ردیف	ذی‌نفع	ردیف	ذی‌نفع
۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۸	سازمان‌های غیردولتی	۱۵	سازمان حفاظت محیط‌زیست
۲	سازمان برنامه و بودجه	۹	بانک مرکزی	۱۶	دانشگاه‌ها
۳	شورای اقتصاد	۱۰	اتاق بازرگانی مازندران	۱۷	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴	مرکز سرمایه‌گذاری خارجی	۱۱	شهرک‌های صنعتی	۱۸	وزارت آموزش و پرورش
۵	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۲	مناطق آزاد تجاری	۱۹	مجلس شورای اسلامی
۶	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳	ریاست جمهوری		
۷	وزارت کشور	۱۴	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور		

پیشگیری از جافتادن احتمالی جملات، یک‌بار دیگر دست‌نوشته را با مصاحبه ضبط‌شده مطابقت داد.

گام دوم: ایجاد کدهای اولیه؛ گام دوم زمانی شروع می‌شود که محقق داده‌ها را خوانده و با آن‌ها آشنا شده است. در این گام، محقق مفاهیم و جملات اولیه را به‌صورت دستی از متن

مرحله دوم: شناسایی انتظارات ذی‌نفعان؛ برای شناسایی انتظارات ذی‌نفعان از روش تحلیل تم براون و کلارک (2006) استفاده شد.

گام‌های شش‌گانه تحلیل تم در ادامه توضیح داده شده است. گام اول: آشنایی با داده‌ها؛ محقق، پیش از شروع کدگذاری داده‌ها، همه مصاحبه‌های ضبط‌شده را بر روی کاغذ نوشت و برای

مصاحبه‌ها استخراج کرد. بدین ترتیب، ۱۳۷ مفهوم استخراج شد. گام سوم: جست‌وجوی کدهای گزینشی؛ در این مرحله، محقق مفاهیم را تحلیل و برای هر مفهوم یک کد گزینشی برچسب‌گذاری کرد. در این مرحله، نویسنده با کنارگذاشتن کدهای تکراری در نهایت به ۵۴ کد دست یافت. گام چهارم: شکل‌گیری تم‌های فرعی؛ محقق مجموعه کدهای گزینشی را بازبینی کرد و با خلاصه‌نویسی مفاهیم به بررسی و تصفیه و شکل‌دهی تم‌های فرعی پرداخت. در نهایت ۲۸ تم فرعی در این گام استخراج شد؛

گام پنجم: تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی؛ در این گام، تصویری رضایت‌بخش از تم‌های فرعی مرحله قبل برای محقق به‌وجود آمد. محقق، با دسته‌بندی تم‌های فرعی در دسته‌هایی با ماهیت مشترک، تم‌های اصلی تحقیق را استخراج و ماهیت مسئله‌ای را که یک تم درباره آن بحث می‌کند مشخص کرد. در ادامه، نشان داد که هریک از تم‌های اصلی کدام بخش از داده‌ها را در درون خود جای می‌دهد. نتیجه تجزیه و تحلیل داده‌ها در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: تم‌های فرعی و شکل‌دهی به تم‌های اصلی

تم‌های اصلی	تم‌های فرعی	ردیف
عوامل اقتصادی	ثبات نرخ ارز	۱
	مشوق‌های سرمایه‌گذاری	۲
	سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ارتباطاتی و اطلاعاتی	۳
	هزینه و عرضه نیروی کار ماهر	۴
	مالیات بر درآمد شرکت‌ها	۵
	انضباط سیاست‌های پولی و مالی	۶
	کیفیت خدمات بانکی و مالی	۷
عوامل اجتماعی	ثبات سیاسی کشور	۱
	اصلاح قوانین و مقررات	۲
	امنیت مالی و بیمه‌ای در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی	۳
	حمایت دولت از سرمایه‌گذاری خارجی	۴
	ارتباط مستمر با مجامع سیاسی و اقتصادی خارجی	۵
	نظارت بر فرایند اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری	۶
	انجام خدمات پس از سرمایه‌گذاری	۷
عوامل فرهنگی	نگرش مثبت به سرمایه‌گذاری خارجی	۱
	توجه به ارزش‌های فرهنگی جامعه	۲
	مشارکت رسانه‌ها در تبیین نقش سرمایه‌گذاری خارجی در توسعه	۳
	کاهش ریسک‌های سیاسی و حاکمیتی	۴
	احساس مسئولیت کارکنان در تسریع صدور مجوزهای قانونی برای تولید	۵
	تهیه چارچوب سیاست‌گذاری مطلوب و هماهنگ در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی	۶
	کاهش تناقضات دیدگاه خط‌مشی‌گذاران و برنامه‌ریزان در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی	۷
عوامل مدیریتی و حقوقی	طولانی‌نبودن فرایندهای انجام کار	۱
	کاهش سلسله‌مراتبی نظام تصمیم‌گیری	۲
	حذف موازی‌کاری	۳
	کاهش پیچیدگی ساختارها	۴
	کاهش فساد اداری	۵
	حذف قوانین بازدارنده	۶
	تناسب قوانین با فضای تصمیم‌گیری در محیط کسب‌وکار	۷

گام ششم: تهیه گزارش؛ گام ششم زمانی شروع می‌شود که محقق مجموعه‌ای از تم‌های اصلی و انتزاعی مطابق با ساختارهای پژوهش را در اختیار داشته باشد. در این مرحله، تدوین گزارش و تبیین و تحلیل پایانی صورت می‌پذیرد.

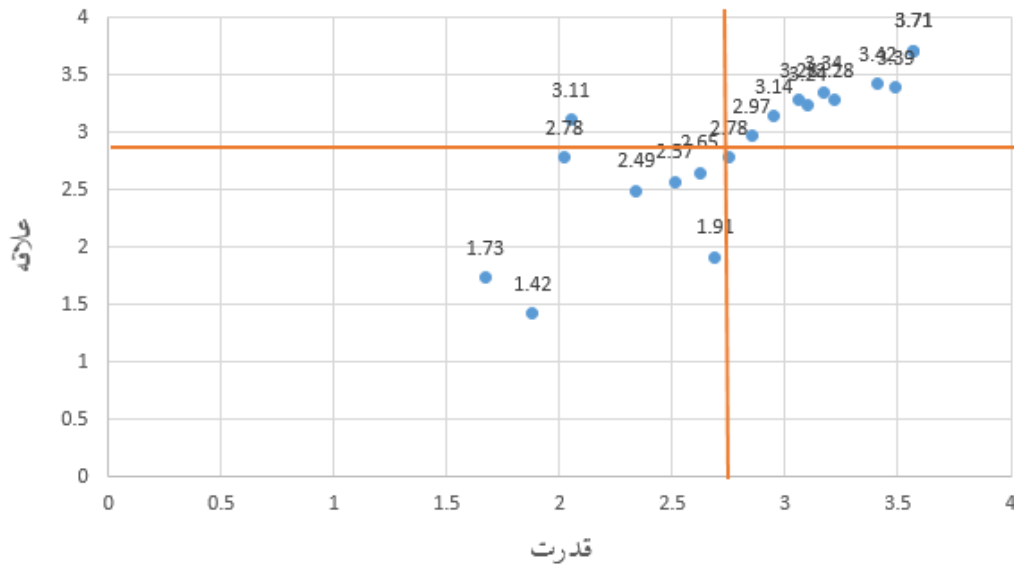
مرحله سوم: تعیین میزان علاقه و قدرت ذی‌نفعان؛ به منظور تعیین میزان قدرت و علاقه هر یک از ذی‌نفعان، داده‌های پرسش‌نامه‌ها براساس مدل اکرمین (ماتریس علاقه/قدرت) سنجیده شد. در این بخش، مقادیر میانگین دو شاخص ارزیابی شد که در جدول ۴ مشاهده می‌شود.

جدول ۴: تحلیل وضعیت ذی‌نفعان

ردیف	نام ذی‌نفعان	میزان قدرت	میزان علاقه	بیشترین قدرت	بیشترین علاقه
۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۲/۸۵	۲/۹۷	عوامل اقتصادی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۲	سازمان برنامه و بودجه	۲/۹۵	۳/۱۴	عوامل اجتماعی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۳	شورای اقتصاد	۲/۷۵	۲/۷۸	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی
۴	مرکز سرمایه‌گذاری خارجی	۳/۲۲	۳/۲۸	عوامل اقتصادی	عوامل اقتصادی
۵	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۳/۰۶	۳/۲۸	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی
۶	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۲/۰۵	۳/۱۱	عوامل فرهنگی	عوامل اجتماعی
۷	وزارت کشور	۳/۴۹	۳/۳۹	عوامل اجتماعی	عوامل فرهنگی
۸	سازمان‌های غیردولتی	۳/۱۷	۳/۳۴	عوامل اقتصادی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۹	بانک مرکزی	۳/۵۷	۳/۷۱	عوامل اقتصادی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۱۰	اتاق بازرگانی مازندران	۳/۵۷	۳/۷۱	عوامل اقتصادی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۱۱	شهرک‌های صنعتی	۲/۵۱	۲/۵۷	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی
۱۲	مناطق آزاد تجاری	۳/۱۰	۳/۲۴	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی
۱۳	ریاست جمهوری	۳/۴۱	۳/۴۲	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی
۱۴	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	۲/۶۲	۲/۶۵	عوامل مدیریتی و حقوقی	عوامل اجتماعی
۱۵	سازمان حفاظت محیط‌زیست	۱/۸۸	۱/۴۲	عوامل فرهنگی	عوامل فرهنگی
۱۶	دانشگاه‌ها	۲/۶۹	۱/۹۱	عوامل فرهنگی	عوامل فرهنگی
۱۷	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱/۶۷	۱/۷۳	عوامل فرهنگی	عوامل مدیریتی و حقوقی
۱۸	وزارت آموزش و پرورش	۲/۰۲	۲/۷۸	عوامل فرهنگی	عوامل فرهنگی
۱۹	مجلس شورای اسلامی	۲/۳۴	۲/۴۹	عوامل مدیریتی و حقوقی	عوامل اقتصادی

ذی‌نفعان را به صورت یک نقطه مشاهده کرد. ذی‌نفعان کلیدی پژوهش شامل ذی‌نفعان اصلی (علاقه و قدرت زیاد)، ذی‌نفعان اولیه (قدرت زیاد، علاقه کم) و ذی‌نفعان ثانویه (علاقه زیاد، قدرت کم) و در انتها هم ذی‌نفعان کم‌اهمیت (علاقه و قدرت کم) هستند (جدول ۵).

مرحله چهارم: شناسایی ذی‌نفعان کلیدی؛ برای مشخص کردن محورهای ماتریس علاقه - قدرت، عدد پارتو در نظر گرفته شد که برای قدرت، ۳/۰۶ و برای علاقه، ۲/۷۵ به دست آمد. بدین ترتیب، ماتریس علاقه - قدرت ترسیم شد. با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان، ماتریس علاقه - قدرت کلیه ذی‌نفعان مشابه در نمودار ۱ ترسیم شده است و می‌توان محل قرارگیری هر یک از

نمودار ۱: ترسیم جاگذاری ذی‌نفعان

جدول ۵: اولویت‌بندی ذی‌نفعان براساس نتایج به‌دست‌آمده

عنوان	ذی‌نفعان
ذی‌نفعان کلیدی	وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه، مرکز سرمایه‌گذاری خارجی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی، وزارت کشور، سازمان‌های غیردولتی، اتاق بازرگانی مازندران، مناطق آزاد تجاری، ریاست جمهوری
ذی‌نفعان اولیه	شورای اقتصاد
ذی‌نفعان ثانویه	مجمع تشخیص مصلحت نظام
ذی‌نفعان کم‌اهمیت	سازمان حفاظت محیط‌زیست، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، مجلس شورای اسلامی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، شهرک‌های صنعتی

بحث و نتیجه‌گیری

که تحقیقات متعددی درخصوص آن انجام شده، عوامل اقتصادی است و هفت تم فرعی را دربر دارد. در تم‌های فرعی نیروی کار ماهر و ارزان با تحقیق یون‌سانگ و فی (2018)، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ارتباطاتی و اطلاعاتی با تحقیقات حسینی و شاهبندرزاده (۱۳۹۶) و نجاتی و اخباری (۱۳۹۹) و ثبات نرخ ارز با تحقیق سیجونگ و انور (2017) همخوانی دارد.

تم اصلی دوم، عوامل اجتماعی، دربردارنده هفت تم فرعی است که در تم‌های فرعی ثبات سیاسی با تحقیقات خشنود و همکاران (2020) و زینل‌زاده و جعفری پرویز خانلو (۱۳۹۸)، امنیت مالی و بیمه‌ای در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی با تحقیق روی و همکاران (2020)، ارتباط مستمر با مجامع سیاسی و اقتصادی خارجی با تحقیق حسینی و شاهبندرزاده (۱۳۹۶) هم‌راستا است.

در اجرای طرح‌ها، ذی‌نفعان متعددی با خواسته‌ها و انتظاراتی متفاوت دخیل‌اند. برآورده‌ساختن همه این انتظارات عملاً ممکن نیست. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با ابعاد بین‌المللی و به‌ویژه انتقال فناوری همواره با مسائل و مشکلات فراوانی همراه است و مدیریت صحیح برای اجرای هرچه بهتر آن از ضرورت‌های این حوزه به‌شمار می‌رود. شناسایی عوامل و ذی‌نفعان دخیل در پروژه‌ها به‌ویژه شناسایی ذی‌نفعان اصلی و مهم و به‌دست‌آوردن آگاهی و شناخت درست انتظارات آنان گامی مهم به‌منظور درک علایق ذی‌نفعان و راهنمای مناسبی برای تعیین راهبرد مدیریت ذی‌نفعان است.

انتظارات ذی‌نفعان در این پژوهش، با روش تحلیل تم براون و کلارک (2006)، در چهار تم اصلی دسته‌بندی شد. تم اصلی اول،

اقتصادی، دوره بیست‌وپنجم، شماره ۲، ص ۱-۱۹.

بهادرستانی، امیر، قلعه‌نوی، منصور، مظهری فریمانی، ناصر (۱۳۹۷). «طراحی مدل انتظارات ذینفعان کلیدی در پروژه‌های احداث خطوط مترو: مورد مطالعه پروژه ساخت خطوط قطار شهری مشهد». نشریه مهندسی عمران امیرکبیر، دوره پنجاهم، شماره ۱، ص ۲۲۷-۲۴۲.

حسنوند، داریوش، آسایش، حمید، محمدی‌نوده، عادل (۱۳۹۹). «بررسی نقش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی کشور در بخش‌های مختلف اقتصادی». پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهش‌های اقتصادی)، دوره بیستم، شماره ۲، ص ۱۲۱-۱۴۴.

حسینی، مرضیه‌سادات و شاهیندرزاده، حمید (۱۳۹۶). «طراحی مدلی ساختاری بر مبنای تحقیق در عملیات نرم جهت شناخت عوامل مدیریت جذب سرمایه‌گذاری خارجی (مورد مطالعه استان بوشهر)». پژوهشنامه مدیریت اجرایی، دوره نهم شماره ۱۷، ص ۱۳-۳۴.

دودانگی، محمد (۱۳۹۵). «عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در ایران». فصلنامه علمی پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، دوره ششم، شماره ۲۳، ص ۱۴۷-۱۳۱.

زاگرخواهی‌فرد، یحیی و صادقی، محمد (۱۳۹۹). «تحلیل حقوقی - اقتصادی موانع سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق آزاد ایران». تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، دوره سیزدهم، شماره ۴۷، ص ۲۱۱-۲۳۳.

زمانی، زهرا و طیبی، سیدکامیل (۱۳۹۹). «سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، عامل تعیین‌کننده توسعه پایدار در کشورهای در حال توسعه و کشورهای دارای بازارهای نوظهور». پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهش‌های اقتصادی)، دوره بیستم، شماره ۴، ص ۳۳-۶۵.

زینل‌زاده، رضا و جعفری‌پرویزخانلو، کرم (۱۳۹۸). «بررسی تطبیقی تأثیر دموکراسی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای با دموکراسی بالا و پایین». مطالعات اقتصاد سیاسی بین‌الملل، دوره دوم، شماره ۲، ص ۵۵۹-۵۹۲.

صارمی، محمدصادق و ذاکری، امیر (۱۳۹۷). «سیاست‌های هدایت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای توسعه فناوری». سیاست علم و فناوری، دوره دهم، شماره ۲، ص ۳۹۵-۴۱۰.

ضیایی، سیدیاسر و ملت، محمدرضا (۱۳۹۹). «گردش سرمایه در حقوق بین‌الملل: ارزیابی تحریم سرمایه‌گذاری خارجی ایران». دانشنامه حقوق اقتصادی، دوره بیست و هفتم، شماره ۱، ص ۱۴۳-۱۷۰.

قاضی‌نوری، سپهر، محمدی، سهیلا، عبدی، منصوره (۱۳۹۲). «بهبود فرایند سرمایه‌گذاری خارجی به کمک تحلیل ذینفعان: ابزاری کارا برای برنامه‌ریزی استراتژیک ملل (مطالعه موردی نقشه جامع علمی کشور)». پژوهش‌های مدیریت عمومی، دوره ششم، شماره ۲۰، ص ۳۵-۵۶.

مولایی، محمد (۱۳۹۹). «بررسی اثر انواع سرمایه خارجی بر رشد اقتصادی ایران». پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهش‌های اقتصادی)، دوره بیستم، شماره ۱، ص ۷۹-۱۰۴.

نجاتی، مهدی و اخباری، رضا (۱۳۹۹). «شکاف تکنولوژی و تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر بهره‌وری کل عوامل تولید (مطالعه موردی: صنعت ایران)». پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهش‌های اقتصادی)، دوره بیستم، شماره ۲، ص ۹۹-۱۰۲.

تم اصلی سوم، که عوامل فرهنگی است، با تم فرعی ذهنیت مثبت درباره سرمایه‌گذاری خارجی با تحقیق لین و لو (2017) و آگراوال (2020)، مشارکت رسانه‌ها در تبیین نقش سرمایه‌گذاری خارجی در توسعه با تحقیق نایاک و شیب (2020) هم‌راستا است. تم اصلی چهارم عوامل مدیریتی و حقوقی است که با تم فرعی کاهش سلسله‌مراتبی نظام تصمیم‌گیری و تناسب قوانین با فضای تصمیم‌گیری در محیط کسب‌وکار با تحقیق ضیایی و ملت (۱۳۹۹) و طولانی‌نودن فرایندهای انجام کار با تحقیق باقری مطلق و صالحی (۱۳۹۸) و انصاری مهبیاری و رئیس (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

در نهایت، با استفاده از ماتریس علاقه - قدرت، ذی‌نفعان کلیدی در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش عمومی ایران وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه، مرکز سرمایه‌گذاری خارجی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی، وزارت کشور، سازمان‌های غیردولتی، اتاق بازرگانی مازندران، مناطق آزاد تجاری، و ریاست جمهوری شناخته شدند. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها، پیشنهادها و راهکارهای زیر برای خط‌مشی‌گذاری سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش عمومی ایران ارائه می‌شود:

- ۱) توجه همه‌جانبه به عوامل توسعه بالفعل اقتصادی.
- ۲) کنترل و اصلاح عوامل اجتماعی مانند اصلاح قوانین و مقررات، امنیت مالی و بیمه‌ای در حوزه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حمایت دولت در این حوزه، با ایجاد ثبات در سیاست‌های کلان کشور.
- ۳) تغییر ذهنیت درباره سرمایه‌گذاری خارجی در سازمان‌های ذی‌نفع، با توجه به عوامل فرهنگی.
- ۴) توجه به عوامل مدیریتی و قانونی، با اصلاح ساختار قانون سرمایه‌گذاری خارجی و ساده‌سازی سیاست‌گذاری‌های جذب سرمایه خارجی و تنظیم آیین‌نامه‌های اجرایی قانونی به‌منظور ایجاد سیاست‌های تشویقی.

منابع

انصاری‌مهبیاری، علیرضا و رئیس، لایلا (۱۳۹۷). «استانداردهای بین‌المللی حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی». دانشنامه حقوق اقتصادی، دوره بیست‌وپنجم، شماره ۱۴، ص ۴۷-۸۸.

باغبان، رحیم، قنبری‌جهرمی، محمدجعفر، باقری، محمود (۱۳۹۶). «جنبه‌های حمایتی حقوق ایران در مورد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و مطالعه تطبیقی با استانداردهای بین‌المللی». تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، دوره دهم، شماره ۳۶، ص ۱-۲۴.

باقری‌مطلق، نرگس و صالحی، حمیدرضا (۱۳۹۸). «قواعد حاکم بر ورود و خروج سرمایه‌گذار خارجی در بازار سرمایه ایران». دانشنامه حقوق

- Afridi, A. H. (2018). "Stakeholders Analysis for Serendipitous Recommenders system in Learning Environments". *Procedia computer science*. 130, pp. 222-230.
- Agarwal, R. (2020). "Foreign Direct Investment (FDI) In Indian Education". *Journal of Commerce Economics & Management*. 1(1), pp. 5-9.
- Anwar, S., and Sizhong, S. (2018). "Foreign direct investment and export quality upgrading in China's manufacturing sector". *International Review of Economics & Finance*. 54, pp. 289-298.
- Aragónés, B. P., García-Melón, M., and Montesinos-Valera, J. (2017). "How to assess stakeholders' influence in project management? A proposal based on the Analytic Network Process". *International journal of project management*. 35(3), pp. 451-462.
- Braun, V., and Clarke, V. (2006). "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*. 3(2), pp. 77-101.
- Busiswa, N., and Roscoe, B. V. W. (2020). "The role of foreign direct investment (FDI) on domestic entrepreneurship in South Africa". *Development Southern Africa*. 37(4), pp. 587-600.
- Eden, C., and Ackermann, F. (1998). "Strategy making". London: Sage.
- Elias, A. A. (2016). "Analysing the stakes of stakeholders in research and development project management: a systems approach". *R&D Management*. 46(4). pp. 749-760.
- Hong, C., Xi, W., and Baljeet, S. (2018). "Can private domestic investment lead Chinese technological progress?". *Economic Modelling*. 70, pp. 186-193.
- José, G., Cristina, C., Claudio, M., and Juan, C. S. E. (2018). "Policies to Attract R&D-related FDI in Small Emerging Countries: Aligning Incentives with Local Linkages and Absorptive Capacities in Chile". *Journal of International Management*. 24(2), pp. 165-178.
- Khushnood, E., Channa, Z. H., Bhutto, M., and Erri, M. A. (2020). "Impact of Good Governance Indicators on the Inflow of Foreign Direct Investment (FDI) In Pakistan". *NICE Research Journal*. 14(1), pp. 69-83.
- Lien, D., and Lo, M. (2017). "Economic impacts of cultural institutes". *The Quarterly Review of Economics and Finance*. 64, pp. 12-21.
- Nayak, B. S., and Scheib, D. (2020). "Cultural logic of German foreign direct investment (FDI) in service sector". *Journal of Economic Structures*. 9, pp. 1-13.
- Nguyen, N. H., Skitmore, M. W., and Johnny, K. W. (2009). "Stakeholder impact analysis of infrastructure project management in developing countries: a study of perception of project managers in state-owned engineering firms in Vietnam". *Construction Management and Economics*. 27(11), pp. 1129-1140.
- Paul, J., and Feliciano-Cestero, M. M. (2021). "Five decades of research on foreign direct investment by MNEs: An overview and research agenda". *Journal of business research*. 124, pp. 800-812.
- Roy, A., Shah, M., and Sharma, R. (2020). "Need for Foreign Investment". *Journal of Accounting, Finance & Marketing Technology*. 1(1), pp. 18-21.
- Sapathai, S., Leelawat, N., Tang, J., Kodaka, A., Chintanapakdee, C., Ino, E... and Watanabe, K. (2020). "A Stakeholder analysis approach for area business continuity management: A systematic review". *Journal of Disaster Research*. 15(5), pp. 588-598.
- Sizhong, S., and Anwar, S. (2017). "Foreign direct investment and the performance of indigenous firms in China's textile industry". *The Quarterly Review of Economics and Finance*. 65, pp. 107-113.
- Yunsong, C., and Fei, Y. (2018). "International visibility as determinants of foreign direct investment: An empirical study of Chinese Provinces". *Social Science Research*. 76, pp. 23-39.
- Zhao, X., Zhang, Y., and Li, Y. (2019). "The spillovers of foreign direct investment and the convergence of energy intensity". *Journal of Cleaner Production*. 206, pp. 611-621.

Analysis and Explanation of the Main Beneficiaries of Technology Transfer through Foreign Direct Investment in Iranian Public Companies

Farhad Safaei Kouchaksarai¹
Mohammadreza Bagherzadeh*²
Asadollah Mehrara³
Zabihullah Ghulami Rudi⁴

Abstract

Given the position and importance of foreign direct investment in technology transfer, it is necessary to analyze the key stakeholders in the field of foreign direct investment to understand, anticipate, and meet the needs and expectations. The purpose of this study is to analyze and explain the key stakeholders of technology transfer (foreign direct investment) in the public sector of Iran. The statistical population of the study was the stakeholders in foreign direct investment of the Iranian public sector. Qualitative sample samples were selected by snowball sampling method and quantitative sample by available sampling method. The brainstorming technique was used to initially identify stakeholders related to foreign investment, the Brown & Clark (2006) theme analysis method was used to identify stakeholder expectations, and the interest-power matrix was used to identify key stakeholders. Findings indicated 19 primary stakeholder organizations in the field of foreign direct investment in the first stage and stakeholder expectations in the four main themes of economic factors, social factors, cultural factors, and managerial and legal factors. Budget, Foreign Investment Center, Ministry of Industry, Mines and Trade, Central Bank, Ministry of Interior, NGOs, Mazandaran Chamber of Commerce, Free Trade Zones, President were identified as key stakeholders. As a result, paying attention to economic, social, cultural, and managerial-legal factors was recommended to policymakers in order to meet the expectations of key stakeholders and attract more foreign investment in our country.

Keywords: Stakeholder Analysis, Technology Transfer, Foreign Direct Investment, Iranian Public Sector

1. Ph.D. student in Management, Public Administration Department, Islamic Azad University, Qaemshahr Branch.

2. Assistant Professor, Public Administration Department, Islamic Azad University, Ghaemshahr Branch. dr.mr.bagherzadeh@gmail.com

3. Assistant Professor, Public Administration Department, Islamic Azad University, Ghaemshahr Branch.

4. Assistant professor, Department of Economics, Ghaemshahr branch, Islamic Azad University.

نقش نامه و فرم تعارض منافع

الف) نقش نامه

فرهاد صفایی کوچکسرای	محمد رضا باقرزاده	اسدالله مهرآراء	یوسف قلی پور کنعانی	نقش
نویسنده اول	نویسنده مسئول	نویسنده دوم	نویسنده سوم	
نگارش متن اصلی/ نگارش مرور ادبیات و پیشینه نظری	بازنگری کلی براساس نظر داوران	بازنگری کلی براساس نظر داوران	-	نگارش متن
ویرایش متن	ارسال مقاله به مجله/ پاسخ به داوران	بازنگری جزئی براساس نظر داوران	بازنگری جزئی براساس نظر داوران	ویرایش متن و ...
-	شکل دهی به سوال و بررسی نتایج	نظارت بر روند پژوهش، انتخاب موضوع	ارزیابی محتوا و اعمال پیشنهادات جهت بهبود محتوا	طراحی / مفهوم‌پردازی
تشکیل جلسات طوفان فکری، مصاحبه، پیاده‌سازی متن مصاحبه، تهیه و جمع‌آوری اطلاعات با پرسشنامه	-	-	-	گردآوری داده
روش طوفان فکری، روش تحلیل تم براون و کلارک (2006)، ماتریس علاقه-قدرت	-	-	-	تحلیل / تفسیر داده
انجام کار آماری	نظارت بر رساله	نظارت بر رساله	نظارت بر رساله	سایر نقش‌ها

ب) اعلام تعارض منافع

یا غیررسمی، اشتغال، مالکیت سهام، و دریافت حق اختراع، و البته محدود به این موارد نیست. منظور از رابطه و انتفاع غیرمالی عبارت است از روابط شخصی، خانوادگی یا حرفه‌ای، اندیشه‌ای یا باورمندانه، و غیره.

چنانچه هر یک از نویسندگان تعارض منافع داشته باشد (و یا نداشته باشد) در فرم زیر تصریح و اعلام خواهد کرد:

مثال: نویسنده الف هیچ‌گونه تعارض منافع ندارد. نویسنده ب از شرکت فلان که موضوع تحقیق بوده است گزینت دریافت کرده است. نویسندگان ج و د در سازمان فلان که موضوع تحقیق بوده است سخنرانی افتخاری داشته‌اند و در شرکت فلان که موضوع تحقیق بوده است سهامدارند.

در جریان انتشار مقالات علمی تعارض منافع به این معنی است که نویسنده یا نویسندگان، داوران و یا حتی سردبیران مجلات دارای ارتباطات شخصی و یا اقتصادی می‌باشند که ممکن است به طور ناعادلانه‌ای بر تصمیم‌گیری آن‌ها در چاپ یک مقاله تأثیرگذار باشد. تعارض منافع به خودی خود مشکلی ندارد بلکه عدم اظهار آن است که مسئله‌ساز می‌شود.

بدین وسیله نویسندگان اعلام می‌کنند که رابطه مالی یا غیرمالی با سازمان، نهاد یا اشخاصی که موضوع یا مفاد این تحقیق هستند ندارند، اعم از رابطه و انتساب رسمی یا غیررسمی. منظور از رابطه و انتفاع مالی از جمله عبارت است از دریافت پژوهانه، گزینت آموزشی، ایراد سخنرانی، عضویت سازمانی، افتخاری

اظهار (عدم) تعارض منافع: نویسندگان مقاله هیچ‌گونه تعارض منافع ندارد.

نویسنده مسئول: محمدرضا باقرزاده

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۶/۱۷